

Tremtinys

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

2008 m. liepos 4 d.

Eina nuo 1988 m.

spalio 28 d.

Nr. 25 (807)

Zigmas TAMAKAUSKAS

Lietuvos himno kelias

Emiausiai šį straipsnį rašyti apie vieną iš svarbiausių mūsų Valstybės simboliu – Lietuvos himnų po to, kai Respublikos laikraščiuose prasidėjo tariamos diskusijos dėl jo giedojimo bendojo lavinimo mokyklose. Galima džiaugtis, kad Raimondas Kaminskas, parodydamas pilietinį aktyvumą, pateikė tokį pasiūlymą – suaktyvinti Lietuvos himno giedojimą mokyklose. Ir tai tikrai labai svarbu – mūsų gyvoji, one užmesta simbolika turėtųskatinti meilę Tėvynei. Kokiomis formomis ir kada giedoti Lietuvos himną – galime tartis pozityviose diskusijose. Himno giedojimą, pavyzdžiu, galima būtų susieti su aktyviu vėliavos pakėlimo ir nuleidimo ritualu, geriau išaiškinant mokiniamus mūsų simbolii reikšmę ir jų turinių. Dabar rugsėjo 1-ają iškelta ar visai mokiniamams nemant be jokio apeiginio turinio sargo pakabinta vėliavataip ir kabo vieniša visus mokslo metus. Džiugu, kad pritariant Raimundo Kaminsko pasiūlytoms minimis, savo aktyvumą jau parodė Juozo Urbšio, Stasio Lozoraičio, „Ažuolo“ vidurinės mokyklos ir „Saulės“ gimnazija. Tikimės, kad jomis paseks ir kitos švietimo įstaigos, kurioms tikrai rūpi mokinii pilietinis patriotinis ugdymas. R. Kaminsko mintims dėl Lietuvos himno giedojimo mokyklose pritarė ir Lietuvos Sąjūdžio taryba, Lietuvos laisvės kovos sąjūdis, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga.

Kas yra himnas

Žodis *himnas* kildinamas iš graikų kalbos žodžio *hymnos*. Tai šventa ir iškilminga giesmė, senesniuose laikuose šlovinant dievus. Dažniausiai himnai grupuoja į bažnytinius ir pasaulietinius. Bažnytiniai himnai turiniu skiriasi nuo paprastos malados. Ciā himnas – speciali aukštines formos malda, palydima giedojimo ir muzikos. Jame nesama kokios nors asmeninės maldos žodžių, o lyriku religiniu jausmu garbinama dievybė, jai dekojama užsuteiktas gėrybes, užžemės ar gamtos grožį. Himnas pasitarnauja tai bendruomenei, kuriai yra sukurtas, išreikšda-

Lietuvos himno autorius
Vincas Kudirka

mas jos nuotaiką, jausmus, moralinę-dvasinę nuostatą. Visos senovės religijos turėjo savo himnus, virtusius dabar jau pačių religijų istorijos dokumentais.

Ypač bažnytiniai himnų pagausėjo viduramžiais. Iš to laikotarpio mus pasiekė himnai *Ave maris stella*; *Salve Regina*. Tryliktojo amžiaus garsus katalikų filosofas ir teologas šventas Tomas Akvinietis sukūrė himnus Švenčiausiojo Sakramento garbei su pabrëžtinais jų finalais: *Tantum ergo*; *O salutaris Hostia* ir kitus. Nustatant lietuvišką liturgiją, kai kurie jų buvo išversti į lietuvių kalbą ir dabar skamba mūsų bažnyčiose. Išverstų į lietuvių kalbą bažnytiniai himnų randame ir mūsų pirmuosiuose lietuviškuose raštuose, pavyzdžiui, Martyno Mažvydo, Merklio Petkevičiaus katekizmuose, Šventojo Rašto vertimuose. Bažnytinius himnus kûrė ir kai kurie mūsų poetai bei kompozitoriai. Neseniai išėjęs į Tėvonomus kompozitorius ir poetas Antanas Paulavičius yra sukūręs himną „*Gerasis Ganytojau*“ Kauno Gerojo Ganytojo parapijai.

Pasaulietiniai himnai skirstomi į valstybinius, tautinius, miestų, bendruomenių, organizacijų, draugijų himnus. Savo himną turi beveik kiekviena Respublikos mokykla. Daug kas žino Ateitinkinkų organizacijos himną.

(keliamas į 2 psl.)

Aplankytos lietuvių tremties ir kalinimo vietas Irkutskė

Stengdamasi išsaugoti lietuvių kultūrinį paveldą bei pagerbti savo tautiecius, amžinai pasilikusius Sibiro platiybėse, bendrija „Lemtis“ birželio 10–26 dienomis surengė ekspediciją į lietuvių tremties ir kalinimo vietas Sibire. Ekspediciją sudarė keturių žmonių grupė: patyrės ekspeditorius, fotografas, kelių filmų apie tremtį autorius Gintautas Alekna, Sibire jau buvęs 25-ajį kartą, Gražina Žukauskiene – jai tai buvo jau 9-oji ekspedicija, Tadas Kvasilius ir Tomas Kazulėnas, pernai dalyvavę ekspedicijoje „Misijs Sibiras 07“ ir šiemet vėl patraukę po mūsų protėvių tremties vietas Sibire. Sie met jie lankési Irkutsko srityje ir tik prieš kelias dienas grįžo iš tolimos kelionės.

Pateikiame medžiagą iš ką tik pasibaigusios ekspedicijos.

Atminimo kryžiai Ust Ordinskio ir Chužyro kapinėse

Ust Ordinskis – tai miesto tipo gyvenvietė Irkutsko srityje, nutolusi apie 65 kilometrus į šiaurės rytus nuo Irkutsko, prie Kudos (Angaros dešinysis intakas) ir Ordos upių santakos. 1948 ir 1949 metais į aplinkinius kolūkius ir miško pramonės ūkius buvo atitremta nemažai lietu-

Apleistos Ust Ordinskio kapinės

vių. Po Stalino mirties kai kurie iš jų persikelė į Ust Ordinskį ir jau 1954 metais čia gyveno 54 lietuvių šeimos, apie 200 žmonių – daugiausia iš dabartinių Šakių, Vilkaviškio, Kėdainių, Kauno, Jonavos rajonų. Daugiausia lietuvių dirbo statybose, buvo du miško pramonės ūkiai. Prie Ust Ordinskio veikė dvi koncentracijos stovyklos (moterų ir vyrių). 1951–1954 metais čia kalėjo

Sarančete gyvenanti Justina Jonikaitė

10 moterų lietuvių: jos dirbo žemės ūkio darbus – šienavos, rėvėjo daržus, tvarkė grūdus. Ust Ordinskio gyvenvietė išlikusi dar didelė, gražiame slėnyje, šalia gyvenvietės teka upė Kuda.

Chužras – centrinė gyvenvietė Olchono saloje, Bajkalio ežere. Gyvenvietė sparčiai plečiasi, statomi nauji namai, kuriasi viešbučiai turistams. Yra kelios parduotuvės,

administracijos pastatas, mokykla, ligoninė. Gyvenvietėje išlikę keli žuvies perdirbimo fabriko, kuriame anksčiau dirbo lietuvių, pastatai. Tačiau išvykus lietuviams ar jiems mirus, jis sunykė. Taip pat mieste dar stovi tebeveikiantis vaikų darželis, kurį penktame dešimtmetyje pastatė lietuvių tremtiniai.

(keliamas į 4 psl.)

Ekspedicijos dalyviai tvarko Ust Ordinskio kapines

Lietuvos himno kelias

(atkelta iš 1 psl.)

I Lietuvos krepšininkų himnų lyg pretenduoja daina „Trys milijonai“.

Valstybiniai himnai atsirado 19 amžiuje. Jie keičiamai retai, dažniausiai pasikeitus visuomeninei sistemai. Jie turi žodinę ir muzikinę formą, tačiau kartais atliekama tik jų melodija.

Valstybinis himnas – tai patriotinis muzikinis kūrinys, reglamentuojamas įstatymais ar kitais teisiniuose aktais. Lietuvos valstybės himnas privalo būti giedamas arba grojamas: pradedant ir baigiant Lietuvos Respublikos Seimo sesijas; pradedant arba baigiant iškilmingus Lietuvos Respublikos Seimo posėdžius; pradedant arba baigiant iškilmingus susirinkimus ir posėdžius, skirtus Lietuvos Respublikos švenčių ir atmintinoms dienoms; sutinkant ir palydint oficialiai apsilankančius Lietuvos Respublikoje užsienio valstybių ir vyriausybų vadovus – po užsienio valstybės himno; užsienio valstybėse, kai atstovaujama Lietuvos Respubliką – pagal diplomatinių protokolių; nacionalinės televizijos laidose – programos pradžioje – valstybės šventės ir kitomis dienomis, jeigu pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą iškeliamą Lietuvos valstybės vėliavą; nacionalinio radijo laidose – kasdien pradedant ir baigiant pirmają programą; iškeiliant Lietuvos valstybės vėliavą valstybinių valdžios ir valdymo institucijų, įmonių, įstaigų ir organizacijų viešųjų renginių proga. Vykstant vidaus beitarptautinėms sportovaržboms, Lietuvos valstybės himnas giedamas arba grojamas, jeigu iškeliamą Lietuvos valstybės vėliavą.

Lietuvos valstybės himnas negali būti naudojamas kaip muzikinis kūrinys fonui, reklamai, pramoginiuose monituose ir panašiuose atvejuose. Viešas pasityciojimas iš Lietuvos valstybės himno baudžiamas įstatymu nustatyta tvarka.

Tautiška giesmė

Mūsų himnas, pavadintu „Tautiška giesmė“, atspausdintas 1898 metais šeštame „Varpo“ numeryje, minint jo dešimtmetį. Tai gėliai šiai metais – 110 metų jubiliejus. Pats Vincas Kudirkas, dar kiek anksčiau apibūdindamas savo „Tautišką giesmę“, lyg pranašiškai yra pasakęs: „Parašiau himną lietuviams“. Tačiau iki himno pripažinimo šiai giesmei reikėjo nueiti dar nemažą kelio tarpą, reikėjo atlaikyti

ir konkurenciją.

Pirmą kartą „Tautiška giesmė“ buvo sugiedota, kai autorius Vincas Kudirkos gyvybės jėgos seko, – 1899 metais lapkričio 13 dieną Peterburge surengtame koncerte, skirtame šelpti lietuvius studentus. Po metų Vincas Kudirkos bendramintis Kazys Grinius spaudoje šią giesmę jau pavadino tautišku himnu, ji propaguodamas savo šeimos surengtuose vakarėliuose, įvairiuose susirinkimuose. Giedant šią giesmę, susirinkusieji atsistodavo. Ypač entuziastingai „Tautiška giesmė“ buvo sutikta Didžiojo Vilniaus Seimo išvakarėse surengtame koncerne. Kompozitorius Miko Petrusko vadovaujamas choras šią giesmę turėjo net kelis kartus pakartoti. 1906 metais kompozitorius Antanas Kačanauskas rūpesčiu išleistas leidinėlis jau tiesiogiai vadinosi Lietuvos himnu: *Lietuvių hymnas. Žodžiai ir melodija V. Kudirkos. Fortepijonui priruošę A. Kačanovskis*. Leidinio viršelį puošė mūsų senasis vals-tybingsumo ženklas – Vytis.

Pakiliai Lietuvos himnas skambėjo ir 1917 metais rugpjūtyje išvykusioje Lietuvių konferencijoje Vilniuje, kurioje buvo išrinkta Lietuvos Taryba, išgaliota paskelbtai mūsų valstybės atkūrimą. Bene iškilmingiausiai Vincas Kudirkos sukurtas himnas buvo sugiedotas 1920 metų gegužės 15 dieną Kauno muzikinio teatro salėje, kai čia posėdžiauvius Steigiamojo Seimo pirmame posėdyje Seimo pirmmininkas Aleksandras Stulginskis perskaitė Steigiamojo Seimo narių vienbalsiai priimtą Nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimo Deklaraciją. Ta diena laikoma lyg ir oficialiu „Tautiškos giesmės“ patvirtinimu Lietuvos himnu. Jis taip ir Nepriklausomos Lietuvos simboliu, nereikalavusiu dėl savo populiarumo jokio formalaus įteisinimo – ne vienoje prieškario Lietuvos konstitucijoje jis neminimas.

Tautos rezistencijos simbolis

Sovietams okupavus Lietuvą, po vadinančių „Liaudies seimo rinkimų“, Lietuvos radjas buvo priverstas 22 valandą perduoti Kremliaus kurantų skambesį, o 24 valandą baigti programą „Internacionalu“. Tačiau stumiamas Lietuvos himnas išviešo gyvenimo pasidare tautinės rezistencijos simboliu.

Daugelis žmonių su-džiaugsmo ašaromis klausėsi

Lietuvos himno, skambėjusio per sukilėlių užimtą Kauno radijo stotį 1941 metų birželio 23 dieną.

Antros sovietų okupacijos metais dar kurį laiką buvo leista giedoti Lietuvos himnų. Tačiau 1945 metais buvo sukurpta komisija „sukurti Lietuvos TSR valstybinį himną“. Rašant sovietinio himno žodžius į darbą kibo Antanas Venclova, Valerija Valsiūnienė, Teofilis Tilvytis, Vacys Reimeris, Alekys Churginas, Juozas Melnikas ir Eduardas Mieželaitis. Kiekvienas iš jų norėjo „praktišti“ savuosius tekstus. Tačiau dėl vykusios aktyvios partizaninės kovos prieš sovietinį okupantą, sovietinė valdžia, nenorėdama didinti įtampos, savo tarnų sukurtą himnų priimti delsē. Tuo tarpu Latvijoje ir Estijoje, kur pasipriešinimas buvo žymiai silpnėsnis, nauji sovietiniai himnai buvo įteisinti jau 1945 metais. Tik 1950 metais liepos mėnesį Lietuvoje buvo paskelbtas Antano Venclovos parašytas naujas himnas, šlovinantis sovietinį okupantą. Jam muziką sukūrė Balys Dvarionas ir Jonas Švedas. Demaskavus Stalino žiaurybes, jis vėliau buvo pakoreguotas Vacio Reimerio žodžiais ir Eduardo Balsio muzika. Tačiau Vincas Kudirkos himnas, kaip ir kiti Nepriklausomos Lietuvos simboliai, per visą sovietinę okupaciją išlaikė savo gyvybę, gąsdindami mūsų krašto grobikus. Slapčia giedamas Lietuvos himnas stiprino visų lietuvių dvasią pačioje Lietuvoje ir tolimuose sovietiniuose lageriuose. Jis pakiliai giedodavo ir laisvojo pasaulio lietuvių.

Gražūs prisiminimai liko iš Vėlinių vakarų, kada Kauno Vytauto prospektu Senosiose kapinėse susirinkę daugybė žmonių, reikšdami viltį nusimesti sovietinius pančius, drąsiai giedodavo Lietuvos himnų. Lietuvos himnų giedojoje ir Vilniaus Rasų kapinėse prie dr. Jono Basanavičiaus kapo per žinomą studentiško jaunimo susirinkimą 1956 metų Vėlinių vakarą, sveikindami tuo metu vykusią Vengrijos revoliuciją ir protestuodami prieš Lietuvos pavergimą. Lietuvos himnų sovietiniuose metais visada prisimindavome ir per mūsų surengtas temines ekskursijas „Geriau pažinkime Lietuvą“ – būdami Vincas Kudirkos Naumiestyje prie dr. Vincas Kudirkos kapo. Pagerbiant ižymujį varpininką, mums lyg legalumo duodavo 1976 metais išleista V. Kudirkos knygelė „Laisvos valandos“. Joje buvo išspaustinta „Tautiška giesmė“.

Dešimt Lietuvos meilės įsakymų

Nepaisant siaučiančių okupacijos vėjų, Lietuvos himno garsai metai iš metų vis tapdavo ryškesni. Jis vis dažniau giedodavo ir viešose vietose. Prisimintini jo garsai 1987 metų rugpjūčio mėnesio 23 dieną Vilniuje prie Adomo Mickevičiaus paminklo, 1988 m. vasario 14-ąją Kau-no Katedroje, Vasario 16-ąją – Vilniaus Katedros aikštėje. Himnas skambėjo ir minint Birželio 14-osios trėmimo dieną, iškotomis Sajūdžio organizuotomis atmintinų dienų progomis. Pagaliau 1988 metų spalio 6 dieną V. Kudirkos „Tautinė giesmė“ igavo oficialumo išraišką, o 1988 m. lapkričio 18 d. patvirtinta Valstybės himnu. Lietuvos himno garsai lydėjo 1988 m. spalio 7 dieną kylančią mūsų Trispalvę Gedimino pilies bokštę, dar už dvieju dienų Lietuvos himnas buvo giedamas keliant mūsų vėliavą Kaune, Vytauto Didžiojo karu muziejaus varpinėje. Jis iškilmingai sugiedotas ir 1990 metų kovo 11-osios vakarą, paskelbus Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimą.

Dabar Vincas Kudirkos „Tautiška giesmė“, kaip Valstybės himnas, išrašytas i 1992 metais priimtos Lietuvos Respublikos Konstitucijos I skirsnio 16-ajų straipsnių. Yra priimtas ir Valstybės himno įstatymas. Šiai metais Vilniuje Lietuvos Respublikos Valstybės himnas kartu su jo autoriumi prabili mūsų širdis ir paminkline išraiška.

Norėčiau pacituoti profesoriaus Vytauto Landsbergio žodžius, pasakyti 2005 metų kovo 11 dienos iškilmingame LR Seimo posėdyje: „Galima palinkėti kiekvienam, kuriam pasitaiko giedoti Lietuvos valstybės himnų, kad išgirstų jo žodžius. Ir suprastų, kas ten sakoma. Tai labai nuostabus himnas, né viena valstybė tokio neturi. Kai kur lyg iškilmingas pasižadėjimas, kai kur lyg malda. Štai pasiklausykim: „Ir šviesa, ir tiesa mūs žingsnius telydi“. Čia apibendrintai šviesos įvaizdžiu pasakyti dideli dalykai. Gal kas prisimintų Šventojo Rašto evangelinį pamokymą, net paliepių žmonėms: „Būkite šviesos vaikai“.

Šiuos žodžius tarsi pratęsia profesorė Regina Koženiuskienė savo apmąstymu apie dr. Vincas Kudirką knygoje „Būkime šviesos ir tiesos vaikai“, ivardydama himnų kaip dešimt Lietuvos meilės įsakymų. Turėtume jų visi laikytis.

Siūloma palankesnė pensijų apskaičiavimo tvarka

Seime bus svarstomas Valstybinių socialinių draudimo pensijų įstatymo pakeitimo ir papildymo projektas, kurį pateikė Vyriausybė.

Priėmus siūlomas pataisus, nuo 2009 m. sausio 1 d. pensijos būtų skaičiuojamos tik vertinant po 1994 m. sausio 1 d. gautas draudžiamasių pajamas. Siūloma draudžiamų pajamų koeficiente skaičiavimo tvarka bus palanki tiems asmenims, kurie gaivo didesnes pajamas po 1994 m. sausio 1 d. Tačiau jeigu asmenis pajamos buvo didesnės 1984–1994 laikotarpiu, bus palikta galimybė imti ir šio laikotarpio pajamas. Asmeniui pensija galės būti skaičiuojama dviem būdais, palyginama ir skiriama ta pensija, kuri bus didesnė.

Taip pat siūloma per 2009 m. visas ir anksciau paskirtas pensijas perskaičiuoti taikant naują tvarką. Dėl pensijų perskaičiavimo kreiptis į „Sodros“ teritorinius skyrius nereikės. Tuos asmenis, kuriems perskaičiuota pensija bus didesnė, „Sodra“ informuos apie didesnės pensijos skrymą bei išmokės susidariusių nepriemoką.

„Siekiant pagerinti neigalių asmenų pensines garantijas, siūloma nustatyti, kad netekto darbingumo (invalidumu) pensijų gavimo laikas būtų įskaitomas įstažą skiriant netekintdarbingumopensijas iš naujo. Tikimasi, kad skiriant netekintdarbingumopensijas iš naujo, padidės dirbusiam neigalių skiriamos netekto darbingumo pensijos dydis.

Taip pat siūloma nustatyti, kad teisė gauti netekto darbingumo (invalidumu) pensiją išlieka ir tuo atveju, kai nedarbiningas ar iš dalies darbingas (invalidas) pripažinti asmenys senatvės pensijos amžių sukančia netekto darbingumo (invalidumu) pensijos gavimo laikotarpiu. Siems asmenims, jų pasirinkimu, toliau būtų tėsiamas iki senatvės pensijos amžiaus suakties paskirtos netekto darbingumo (invalidumu) pensijos mokėjimas arba skiriama senatvės pensija. Numatoma, kad išgyvendinus šių pakeitimų bus išlaikytas asmenis iki senatvės pensijos amžiaus gautų pajamų lygis, – informavo LR Seimo narė, Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto narė Vincė Vaidevutė Margevičienė.

TS skelbia būsimų kandidatų i Seimą pavardes

Birželio 29 d. Vilniuje įvyko Tėvynės sajungos-Lietuvos krikščionių demokratų (TS-LKD) partijos tarybos konferencija, kurioje buvo paskelbtas preliminarus kandidatų į 2008 m. Seimo rinkimus sąrašas. Šiame TS-LKD sąraše savo kandidatus į Seimą pasiūlė ir TS Politinių kalinių ir tremtinių frakcija. Buve politiniai kalnai ir tremtinių i būsimą Seimą deleguotų 20 pretendentų.

Tiesa, Tėvynės sajungos sąrašas yra labai ilgas. Iš viso šiuo metu yra įrašyti 185 būsimi kandidatai į Seimo narius. Be to, šiame sąraše nėra įrašyto partijos pirmininko Andriaus Kubiliaus (Nr. 1) ir susijungusiu krikdemu buvusio pirmininko Stundžio (Nr. 2) pavardės. Taip pat pagal Tėvynės sajungos jungimosi su krikščionimis demokratais ir tautininkais sutartis, kas penkta vieta minimame sąraše atiteks krikdemu atstovams, o kas dešimta – tautininkų. Vadinasi, dabar sąraše esančių pretendentų pavardės dėl šių susitarimų „pažaviuos“ žemyn.

Po pirmio reitingavimo Politinių kalinių ir tremtinių frakcijos 20 delegatų užėmė štai tokias vietas:

14. Vincē Vaidevutė Margvičienė,
27. Vida Marija Čigriekienė,
31. Petras Musteikis,
34. Birutė Kažemėkaitė,
36. Juozas Stanėnas,
38. Edvardas Strončikas,
39. Arimantas Dumčius,
41. Arimantas Dragūnevičius,
46. Vilhelmas Haase,

49. Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė,
58. Jonas Cimbolaitis,
65. Petras Grecevičius,
71. Aldona Dobrovolskiene,
73. Gvidas Rutkauskas,
86. Antanas Stankus,
87. Juozas Savickas,
94. Raimondas Pankevičius,
99. Gelytė Treikauskienė,
132. Zinaida Marmokienė,
175. Ona Pilkauskienė.

Tai žmonės, kurie būsimame Seime galėtų atstovauti buvusių politinių kalinių ir tremtinių vertėbes.

Iki šiol Seime dirbo keletas aktyvių buvusių politinių kalinių – tai Seimo nariai Povilas Jakučionis ir Stasys Stasiškis. Tačiau jie taryboje galiusiai pareiškė besitruantys iš aktyvios politikos ir būsimuose Seimo rinkimuose rudenį nedalyvaus.

Todėl Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos filialams bei TS Politinių kalinių ir tremtinių frakcijos skyriams būtina atkreipti ypatingą dėmesį į aukščiau išvardintas pavardes ir informuoti žmones apie būsimus politinių kalinių ir tremtinių atstovus Seime.

TS-LKD pirminis reitinguotas sąrašas galutinai paaiškės tik liepos 12 d. Galutinis sąrašas, kurį galiusiai turėtų sudaryti ne daugiau kaip 141 kandidatas, bus patvirtintas po visų reitingavimo procedūrų iki rugpjūčio vidurio. Sąrašas bus pateiktas dar kartą reitinguoti skyriams. Skyriai galės savo nuožiūra su tekti vieniems ar kitiems kandidatams aukštesnes vietas šiame sąraše.

TS-LKD preliminariame būsimų kandidatų sąraše yra įvairių ir spalvingų asmenybų. Į Seimą Tėvynės sajungos gretose ketina grįžti buvęs Konstitucinio Teismo teisėjas buvęs parlamentaras Stasys Stačiokas, kai kurie buvę ministrai bei parlamentarai: Stasys Šedbaras, Sigitas Kaktys, Arvydas Vidžiūnas, Algirdas Katkus bei kiti.

Tarp konservatorių pretendentų į kandidatus daugiamandatėje apygardoje – beveik visi dabartiniai TS frakcijos Seime nariai, prisijungusių krikščionių demokratų atstovai – Molėtų meras Valentinas Stundys, Paulius Sauðargas, išsiliejusių tautininkų lyderis Gintaras Songaila, žinomas triatlonoinkas Panėvėžio miesto tarybos narys Vidmantas Urbonas, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centro vienavado Arvydas Anušauskas, Kuršių nerijos nacionalinio parko direktorė Aurelijija Stancikienė, Kauno Technologijos universiteto profesorius Saulius Kaušinis.

Taip pat – buvusi parlamentarė ekscentristė Rūta Rutkelytė, estrados dainininkė Liveta Kazlauskienė, buvęs Kauno miesto savivaldybės administracijos vadovas Arūnas Keserauskas, buvęs Panėvėžio meras Vitas Matuzas, Vilnius savivaldybės tarybos nariai Kęstutis Masiulis, Vilius Navickas, Violeta Podolskaitė, europarlamentaro Vytauto Landsbergio patarėjas Andrius Tučkus bei kiti.

„Tremtinio“ inf.

Įvykiai, komentarai

Nuo Balkanų iki Karpatų

bių sajungos asamblėja, paskelbė pareiškimą, kuriame pabrėžiama, kad šis „parlamentas“ priims įstatymus bei rezoliucijas ir siūlys Serbijos parlamentui priimti naujus įstatymus. Šiam Kosovo serbų mažumos kurstymui vadovauja baigiančio savo kadenciją Serbijos premjero Vojislavo Koštunicos, pasiskelbusio dideliu Rusijos draugu, šalininkai bei ultranacionalistinė Serbijos radikalų partija.

Kremliaus kontroliuojama Rusijos žiniasklaida émė eskaluoti Kosovo temą teigdama, kad Europoje atsiranda vis daugiau politinių grupuocių, siekiančių pasekti Kosovo pavyzdžiui. Cituoja mas Rusijos užsienio reikalų ministro Sergejaus Lavrovo straipsnis žurnale „Profil“, kuriame S. Lavrovas pabrė-

žia, kad „Kosovo suvereniteto absoliutizacija sukels Europos viduje didelius sukrėtimus“. S. Lavrovas, matyt, turėjo omenyje Serbijos sostinėje Belgrade pasirodžiusių pranešimus, kad Vengrija neva svarsto galimybes prie Vengrijos valstybės prijungti kai kuriai kaimyninių šalių teritorijas, kuriose gyvena vengrai. Teigiamo, kad konkretiai svarstoma galimybė prijungti prie Vengrijos Serbijos Siaurinės provincijos Vojevodinos dalį, kurioje etniniai vengrai sudaro daugumą. Belgrado politikai užsimena, kad tokį dalies Vojevodinos provincijos prijungimą prie Vengrijos palaikytų Europos Sajunga ir NATO.

Rusijos laikraštis „Rosijos kie vesti“ teigia: „Vakarų politika Balkanuose yra siekia-

Lietuva sulaukė „kibernetinio“ antpuolio

Praėjusių savaitę Lietuva sulaukė „kibernetinio“ antpuolio. Lietuvos Ryšių reguliavimo tarnyba pranešė, kad sekmedienį vakare „išlaužta“ į įmonės „Hostex“ serverius. Šiame serveryje saugomu interneto svetainių pirmieji puslapiai kelioms valandoms buvo pakeisti į vaizdą su sovietine simbolika bei ne cenzūriniu tekstu rusų kalba. Toki antpuoli patyrė beveik 300 tinklalapių, tarp jų – keilių valstybės institucijų bei politinių partijų tinklalapių. Krašto apsaugos ministras Juozas Olekas šiuos išlaužimus įvertino kaip kibernetinę ataką prieš Lietuvą. Jis mano, kad ją galėjo sukelti Seimo sprendimas uždrausti sovietų simboliką.

Manoma, kad tokia ataka iš užsienio šalių buvo suorganizuota po to, kai birželį Seime priimtas Tėvynės sajungos frakcijos iniciuotas įstatymo projektas, draudžiantis viešuose susirinkimuose demonstruoti sovietinę simboliką. Dėl šio Seimo sprendimo Lietuva susilaukė daug priekaištų ir protestų iš Rusijos, tiesioginės Sovietų sajungos įpėdinės.

Apie jį sužinoję kai kurie Rusijos „internautai“ žadėjo atakuoti Lietuvos internetą. Tad tikėtina, kad Lietuva susilaukė sutartinio Rusijos „internautų“ puolimo.

Pažeistuose lietuviškuose tinklalapiuose pagrindinis

puslapis išlauželių buvo pakistas į raudoną tinklalapį su sovietiniu simboliumi – pjautuvu ir kūju, penkiakampe žvaigžde, užrašu „C.C.C.P.“ bei necenzūrinu rusišku tekstu, lietuviškai skambančiu maždaug taip: „Jūs (keiksmazodis) visi iš proto išėjote, laikote save dékingiausia tauta? Dékingi žmonės doro viską, ką gali dėl savo šalies, o ne naikiną ją, kaip darote jūs. Tai ką gi, (keiksmazodis), jūsų likimas aiškus – blogis, ir, kaip pasiekimė, nesėkmė, bet (keiksmazodis) jūs gi dar prigimdyte tokį pat išgamą, kompleksuotu niekšu“.

Serveris, per kurį buvo išbrauta į lietuviškas svetaines, galiausiai buvo išjungtas, o svetainės atkurtos iš atsarginių duomenų kopijų.

Išlauželių ieško Policijos departamento Nusikaltimų elektroninėje erdvėje tyrimo skyrius. Tačiau juos surasti bus labai keblu, nes šias akcijas buvo galima vykdyti iš bet kurios pasaulio šalies, kur yra prieigos prie pasaulinio tinklo – interneto.

NATO atidžiai sekā situaciją dėl savaitgalį įvykusį kiberatakų prieš Lietuvą. Pasak NATO būstinėje Briuselyje dirbančio Aljanso atstovo, apie išpuolius prieš Lietuvą yra žinoma, situacija domisi kompetentingi specialistai.

Parengta pagal „Alfa“, „Delfi“, BNS pranešimus

jau dabar vengrai turi daugumą vietinėse tarybose ir esą diskriminuoja rumunus, nepriima jų į darbą bei kitaip skriaudžia.

Kai kuriuose Europos laikraščiuose pasirodė pranešimų, kad Ukrainos Užkarpatėje, kur gyvena 150 tūkstančių vengrų, jų organizacijų lyderiai pretenduoja sudaryti Vengrijos nacionalinį autonominį rajoną. Jis sudarytų trys Ukrainos Užkarpatės srities Beregovo, Vinogradovo ir Užgorodo rajonai. Ukrainos valdžia ir taip suteikė Užkarpatės vengramas daug laisvų. Šiuo metu jau 30 Užkarpatės gyvenviečių susigrąžino vengriškus pavadinimus, 100 mokyklų dėstoma tikai vengrų kalba. Toks vengrų mažumas politinis judėjimas Ukrainos Užkarpatėje ir atviros užuominos apie autonomiją Kijevui kelia rūmtą susirūpinimą.

Jonas BALNIKAS

Lietuvos katalikai dar neturi religinės laisvės

Birželio 22 dieną kavarskiečiai šventė šv. Jono Krikštytojo atlaidus ir norėjo pagerbti žuvusius už Lietuvos laisvę partizanus, politinius kalinius, tremtinius ir visus, kurie stengėsi padėti kovotojams, leisdami savo sodybose išsikasti bunkerius, nors gerai žinojo, kad ši auka baigsis vienos šeimos sunaikinimu arba bado mirtimi tolimate Sibire; kurie dalijosi paskutiniu duonos kąsniu.

Kavarsko valsčiuje žuvo 186 partizanai ir per 160 buvo areštuota ar ištremta. Už miestelio šaltinio buvo ūkininkų duobės bulvėms žiemą laikyti. Ijas skrebai sumesdavo išniekintus partizanų kūnus ir ten užkasdavo. Vienas nužudytas partizanas buvo aukštougio, i duobę netilpo. Tada skrebas atsinešė kirvi, nukrito kojas ir sumetė į duobę. Žinomas ir nusikaltėlių pavardės.

Gražiai partizanus pagerbė ir Utenos tiktinkieji. Ant vienės šventoriaus sienos prikljuotos lentelės su žuvusių pavardėmis.

Kiekvienoje parapijoje vienaip ar kitaip jamžinti žuvusieji už Tėvynės laisvę ir neprieklausomybę. Kavarskiečiai kuria partizanų kapines. Jos bus simbolinės, nes nežinoma, kur daugelis kovotojų palaidoti. Jos liudys, kaip kavarskiečiai mylėjo Tėvynę ir kiek neteko geriausią sūnų ir dukterę kovoje su žiauriausiu okupantu. Jau pastatytas ornamentuotas ažuolinis aštuonių metrų kryžius ir aplink pasodinta 500 eglacių ir 100 ažuoliukų. Kryžiaus priekyje bus cementiniai kryžiai su žuvusio asmens duomenimis, o už kryžiaus – šeimų kryželiai. Darbas ir lėšos – privati iniciatyva, nes valdžia tokiams „smulkiems“ reikalams pinigų neturi.

Iki šios neturime vieno didelio paminklo Laisvės kovotojams Vilniuje. Valdžia susirūpinusi gražuolių rinkimais, nauju kalėjimui ar stadionų statyba, o Laisvės kovotojų jamžinimui nėra pinigų. Nori nutesti laiką, nes išmirus partizanams (jų dar yra apie 250 – daugelis jau prirakinti prie lovos) nebeteiks statyti, galės nai-kinti partizanų atminimą. Tikimės, kad nepasiseks. Laisvės kovotojams tinka Šventarščio žodžiai: „Niekas neturi didesnės meilės kaip tas, kuris guldo gyvybę už savo draugus“. Meilė nesunaikina!

Skaudu ir tragiska, kad nėra žmonių, prižiūrinčių jau pastatytus paminklus. Geriausiai tiktu ši kilnų darbą pavesti mokykloms. Deja, mokytojai neišsprendžia net savo problemą. Mokiniai mo-

kytojų negerbia, prisimena, kad daugelis iš jų tarnavo sovietams, neleido vaikams laukti pamaldų ir dalyvauti parapijos gyvenime, švęsti šventių. Mokytojai, bandę būti katalikais ir auklėti savo vaikus religine dvasia, buvo persekiojami, išmetami iš darbo, pavyzdžiu, mokytoja Ona Briliūnė Vilkaviškyje ar mokytoja Stasė Jasiūnaitė Kultautuve, Kauno rajone. Yra ir žmonių kentėjusių ar net mirusiu Sibire. Dabartinė mokykla neteko savo lietuviško veido!

Po ilgos, bet reikalingos ižangos – prie įvykio, kuris daugelių papiktino ir nuliūdino.

Sių metų šv. Jono Krikštytojo šventė Kavarske prasidėjo 10 val. Šv. Mišios praėjo raimai. Per 12 val. šv. Mišias bolševikai ir velnio tarnai nutarė sutrukdyti pamaldoms ir už kelio, aikštėje, ties bažnyčia, surengė koncertą – bažnyčios viduje girdėjosi balsai ir muzika, o ypač – procesijos metu šventoriuje. Eidami prie naujai pastatyto kryžiaus negalėjome praeiti gatve, teko eiti pro šoninius vartus. Gatvės buvo pilnos žmonių, ejome tarsi nusikaltėliai!

Vos baigėme pamaldas ir trukdytojai išskirstė. Žmonės pasakojo, kad artistams, šios akcijos dalyviams, buvo sumokėta didelė suma. Aišku, kad ši akcija buvo neatsitiktinė, bet paruošta iš ankssto. Pati šv. Jono šventė buvo ne sekmadienį, bet kitą antradienį. Be to, antradienis buvo nedarbo diena. Panašias akcijas ruošė ir man klebonaujant Kavarske. Tik tada kėlė savo šventę prie Šventosios upės ir prie šaltinio. Géré, dainavo ir deklamavo iki 4 val. ryto. Jau nėmės pamaldas pramiegojo.

Mes, katalikai, esame ištikinė, kad tikičių valdžia negins. Pastarieji ir atims religinės laisvės likučius.

Stebimės Anykščių valdžios elgesiu. Kai kurie tvirtina, kad tarp jų yra ir dešiniųjų atstovų. Maskva atnaujina savo žuvusių karių kapines, o mūsų valdžia negali susitarti dėl Laisvės kovotojų paminklo Vilniuje, Lukiškių aikštėje. Nebéra kuo stebėtis. Grupė „vakarykščių“ istorikų uzupavo istorijos mokslo. Jie skelbia įvairias svetimas teorijas ir daro viską, kad su kompromituotų Lietuvą, pakirstų tautinį susipratimą. Nesenai iš Lukiškių aikštėi atnaujinti komiteto išbraukė keturis lietuvius patriotus: istoriką prof. A. Tylą, doc. R. Batūrą, Laisvės kovotojus J. Buroką ir mane, Lietuvos partizanų kapelioną. Niekas

nepaaiškino priežasties, dėl ko buvome išbraukti.

1919 m. ties Kurkliais ir Kavarsku buvo sumušti bolševikai ir po keturių dienų išvyti iš Lietuvos. 1929 m. buvo pastatyti kuklūs paminklai. Kurkliuose žuvusiems Laisvės kovotojams paminklą nugarovė. Ir padarė sovietų žuvusių karių kapines. Kapinaičių centre stovi didelis sovietų kario biustas, o kur stovėjo lietuviškas paminklas, ant žemės įmūrijo mažą lentelę su užrašu: „Cia 1929–1972 metais stovėjo paminklas Lietuvos kariams“. Kapinaitės – tik du metrai nuo didžiųjų šventoriaus vartų. Atėjo laikas vienos rajone žuvusių sovietų palaikus perkelti į Anykščių sovietų karių kapines, o prieš restauruojant kapines, reikėjo pareikalauti, kad lietuviams kariams paminklas būtų atstatytas.

Prašau lietuvius patriotus šį skaudų pasityciojimą iš Kavarsko tikinčiųjų perduoti visiems lietuviams, kur jie begyventų. Vėliau sužinosiu pavaordes šių Lietuvos priešų, kurie išniekino ir religinę, ir partizanų pagerbimo šventę. Carų laikais buvo norima suaiškinti Lietuvą per pravoslaviją, o dabar per taip vadina-majį buldozerinį ateizmą.

Prašau visus tautiečius Lietuvoje ar svetur šį skaudų įvykį Kavarske prisiminti ir pareikšti protestą.

Kasdien matome, kad nuolaidžiaujant mūsų valdžiai vis daugiau žmonių galvoja atkurti buvusių valdžią. Ir jie sistemingai eina prie savo užsibrėžto tikslo. Štai nesenai turėjome keturias švenčių dienas. Žuvo 10 žmonių, daugiausia girtų. Tylu... O kiek komentarų buvo dėl dviejų žuvusių karių tarptautinėje misijoje! Šios šventės neša didelius nuostolius valstybei, tačiau nauda tiems, kurie nori nugirdyti Lietuvą. Girtuokliaivimas tapo apokaliptiniu. Valdžiai dėl to neskauda galvos!

Daryra žmonių Lietuvoje, kurie meldžiasi už Tėvynę. Kas savaitę gyvena su duona ir vandeniu vieną ar dvi dienas. Jų nedaug, bet Dievui nera negalimų dalykų!

Todėl kviečiame visus kiekvieną dieną vakare, 20 val., drauge su Šv. Mergelės Marijos radiju Lietuvoje kalbėti šv. Rožinį ir maldauti, kad gelbėtų Lietuvą nuo prazūties. Broliai ir sesės, apginkime Dievą, Bažnyčią ir Lietuvą savo širdyje, savo šeimoje ir savo Tėvynėje.

Monsinjoras Alfonsas SVARINSKAS

Sveikiname

Pernai birželio 27 dieną LPKTS Kauno filialo valdyba patvirtino Antaną JOČI filialo pirminknu. Tikriausiai Jis nė pats nepastebėjo, jog jau metus darbuojasi šiame svarbiame LPKTS padalinijoje. Turime pasveikinti pirmininką vienerių darbo metų suakties proga, tačiau atsirado ir kita – svarbesnė – liepos 1-ają Antanas atšventė 75 metų Jubiliejų.

Sveikiname gimtadienio proga, linkime sveikatos, energijos, kūrybinės ugnies.

**LPKTS valdyba,
LPKTS Kauno filialas,
"Tremtinio" redakcija**

Dėl laisvės siekio, dėl kovos,

Vardan Tėvynės Lietuvos

Patyrei skausmo ir skriaudos

Gulaguose Karagandos.

Išvėrei ir nepalūžai.

Būk sveikas ir gyvenk ilgai!

Sveikiname Dainavos apygardos partizaną, buvusį politinį kalinių Joną GRIGĄ garbingo 95-ojo gimtadienio proga. Linkime sveikatos, išvermės ir Dievo palaimos.

LPKTS Varėnos filialas

Aplankytos lietuvių tremties ir kalinimo vietas Irkutskė

(atkelta iš 1 psl.)

Birželio 12–14 dienomis Irkutsko lietuvių bendruomenės iniciatyva pastatyti simboliniai kryžiai Ust Ordinskio ir Chužyro lietuvių tremtinii kapinėse. Kryžiai dar pernai buvo nulieti iš ketaus lydinio, kad būtų ilgamžiai. Pagerbimo kryžius padėjome pastatyti mes, bendrijos „Lemtis“ nariai. Abejos kapinėstaip pat buvo aptarkyti, iškirsti medžiai, iškapoti krūmai, atstatyti maumediniai 6–8 m aukščio kryžiai.

Sarančetas

Sarančeto kaimą sudaro Naujasis ir Senasis Sarančetas. Pasak vietinių gyventojų, juose gyvena tik 800 gyventojų, tuo tarpu aštuntajame dešimtmetyje čia gyveno net apie 2000 gyventojų. Nuo Taišeto iki Sarančeto yra apie 50 km. Senajame Sarančete yra dvi parduotuvės, kepykla, kultūros namai, vidurinė mokykla. Daug sodybų yra apleistos, ypač seniausia kaimo dalis, kurioje gyveno lietuvių.

Sarančete sutikome dar tebegyvenančią Justiną Jonikaitę, kurios šeimą – tėvus su septyniais vaikais – ištrėmė 1949 m. kovo 25 d. Kaip pasaiko Justinė, jos šeima buvo atitremta į Taišeto rajone esančių Talajos kaimą. Justinė ten gyveno iki pat 1956 m., tuo pat metu mokėsi Solenojės kaimą buvo atitremta daugėlių lietuvių šeimų, kurios vėliau buvo išsklaidytos į kitus

kaimus: Serebrovą, Solenoją ir kitus.

Lietuvė liko gyventi Sibire, nes susirado vyraus rusų Nikolajų. Ji pasakojo, jog kiekvienais metais stengiasi nors trumpam sugrižti į tévynę, aplankytį artimųjų kapus.

Kapinės yra netoliene Seinojo Sarančeto, aptvertos tvora. Jos yra bendros, tad radome nemažai ukrainiečių, rusų, net musulmonų kapų. Lietuvių iš viso likę 18 kapų. Dalis jų jau ypač blogos būklės, tvorelės išvirtusios, kryžiai supuvę, tačiau dalis medinių kryžių vis dar stovi. Ypač išsiskyrė keli žemaitiški kryžiai, bet unikalūs tuo, jog yra žemė, tačiau masyvūs, platūs. Mūsų grupelė atliko šių kapinių inventoriavimo darbus.

Vienos didžiausių kapinių Sibire

Vienos didžiausių lietuvių tremtinii kapinių visame Sibire – Biriusinsko kapinės. Čia suskaičiuojama apie 250 lietuvių kapų. Tai antros pagal dydį lietuvių tremtinii kapinės Sibire po Igarkos kapinių. Didžioji dalis lietuviškų kryžių yra betoniniai, gan gerai išsilaike, tačiau jau reikalaunyti kruopštaus rankų darbo. Jau dabar būtina parąskinti paminklų užrašus, iškirsti krūmus. Kapų tvorelių praktiškai nelikę, išskyrus keletą geležinių. Daug palaikų yra išvežta į Lietuvą.

**Bendrijos „Lemtis“ nariai
(Bus daugiau)**

Sovietų okupantai iš šeimų atėmė per daugelį metų sukauptą turą, žmones paverė tremties vergais. Ryžtingesnius tie tiesiog išvarydavo į mišką, priversdavo priešintis ir išžudydavo. Taip atsiskaito Valaičių šeimai, gyvenusių Šakių aps. Lukšių valsč. Šunkarių kaime.

Jeronimas Valaitis, kilęs iš gausios, bet pasiturinčios ūkininkų šeimos, buvo Lietuvos savanoris, dalyvavęs 1919–1920 m. kovose už nepriklausomybę. Turėjo 11 hektarų savos žemės, todėl priklaušančios kaip savanoriui, neėmė. Vietoj jos gavo papildomai miško medžiagos. Savo sodyboje Šunkariuose pasitė gražius trobesius. J. Valaitis priklausė šaulių būriui, kartu su žmona Agota užaugino tris sūnus ir dvi dukteris. Sūnus Pranas atrosios sovietų okupacijos pradžioje turėjo eiti tarnauti į sovietų armiją. Vengdamas šios tarnybos pradžioje slapstėsi namuose, bet enkavedistai jo nuolatos ieškojo. Nusprenė stoti į partizanų gretas. Gavo slapyvardį Nevėžis, 1945 m. gegužės mén. dalyvavo Valkų mūšyje, kai keli šimtai partizanų Lekečių miškuose susirėmė su sovietų kariuomene. Po šio mūšio pas gyventojus buvo atliekamos kratos.

Pranas Valaitis-Nevėžis, ištakės iš apsuptys, slėpėsi Plyniuose, Sakalauskų sodyboje, siene.

Grįžę į namus tarp dvigubų sienų įsirengė slėptuvę ir slapstėsi. Gimtojoje sodyboje buvo daugiau sumanai įrengtų slėptuvu. Pranas nusprenė slapstytis namuose, užuot ėjė į mišką – į bunkerį netoli Sutkų bažnytkaimio. Stribai žiauriai sumušė Jero-

nimo broli Antaną. Kaimynai pranešė, kad jis leisgyvis guli Burkšaičio alksnyne. Motina, pasiskolinusi kaimyno arkli (Valaičių arklius stribai buvo atėmę), vos atpažinus iš pajuodusį, pažaliaus i nuo smūgių, parsivežė į namus. Per pusantro mėnesio Antanas atsigavo, pasveiko ir išėjo į mišką. Jo, partizano, slapyvardis – Briedis. „Jeigu dar syki areštuotų, nelikiau gyvas, – sakė Antanas. – Jau geriau, tegu nušauna miške.“ Kurį laiką kartu su bro-

valandą, nieko nerado. Antanas spėjo pasprukti.

Artimieji matė, kaip žuvusio Prano kūną vežė į Lukšius. Viršutiniai drabužiai buvo nuvilkti, matyt dar tinkami dėvēti. Antanas bėgdamas numetė šautuvą, ji rado ir į naują slapstymosi vietą nugaleno sesuo Bronė. Artimuosis pradėjo žiauriai tardyti, jiems teko slapstytis.

Antanas žuvo 1949 m. birželį, pas Pečiukaitį Bridiškės kaime.

Viena tose vietose gyvenu-

Lietuviai kaliniai Balchašo lageryje (apie 1954 m.)

liu Jeronimu gyveno tame pačiame bunkeryje Ožkiniuose, pas Varanauską.

Pranas žuvo 1946 m. Kartu žuvo ir Antanas Kumikevičius-Gusaras, kilęs nuo Tauragės, tarnavęs Lietuvos kariuomenėje bei Vietinėje rinktinėje. Enkavedistams surengus pasalą, Antanui-Briedžiui pavyko pabėgti. Padėjo Milkaičių šeima, užkalbinusi bisejančius enkavedistus. Šie puolė kręsti Milkaičių sodybą, bet, užtrukę joje apie

si mergina bičiuliaiavosi su stribu. Antanui tai nepatiko, jis nuėjės merginą įspėjo, kad ši nutrauktų tokią meilę. Bet merginos motina pasekė, kur pasuko išėjės Pranas ir pranešė stribams.

Partizanams pavyko rasti, kur stribai užkasė Antano kūną. Jি negiliai užmetė žemėmis tuščioje ištremtų Urbonų sodyboje Lukšiuose. Parūpienę karštą trys partizanai, padedami trijų merginų, kūną atsakė ir palaidojo Šukėtų

kaimo kapinaitėse. Čia palaidota ir daugiau partizanų.

Brolis Vytautas mokėsi Šakiuose, trečioje gimnazijos klasėje. Buvo areštuotas, paleistas, o gavės naują šaukimą, 1947 m. išėjo į mišką. Vytautas Valaitis-Nemunėlis žuvo 1949 m. vasario mén. iš 15 į 16 d. bunkeryje netoli Šakių. Išduoti ten pat žuvo trys partizanai vaikinai ir dvi merginos. Sesuo Teresė taip pat slapstėsi, tėvas Jeronimas pasitraukė į mišką. Vėliau, kaip partizanas, buvo areštuotas ir

Bronė Valaitytė

nuteistas 25 metams lagerio. Bronislava Valaitytė areštuota 1947 m., nuteista 8 metams kalėjimo. Kalėjo Kazachstane, lageryje prie Balchašo. Siame lageryje vyrai dirbo akmenų skaldykloje. Mirtinguumas Jame buvo toks didelis, jog kasdien buvo užpildomas dėžės lavonų. Prastai maitinamų žmonių organizmai neatlaikydavo darbo krūvio. Moterys kalinės prižiūrėjo daržus, ir tik tokiai būdu išlikdavo gyvos – paslapčia sukrumtydavo bulvę ar morką. Bandė padėti ir vyrams, parnešti daržovių ir jiems, bet atsirado skundikė, karo „didvyri“, ir pranešė. Merginoms

papildomai pridėjo po du mėnesius lagerio. Skundikę iškėlė į kitą lagerį.

Iš kalėjimo paleido 1954 m. Grįžusi gimtinėje radio tik pamatų liekanas. Jų gražų gyvenamajai namų tractoriais nutempė į Zyplius. Jis ir dabar ten tebestovi, bet jaame gyvena žmogus, kurį ikėlė garsus anuomet kolchozo pirmininkas K. Glikas. Nesikrausto iš ten, nors yra atgavęs savo nuosavą namą kitoje vietoje. Ir kas iš to, kad tą namą Valaičiams grąžino!

Agota Valaitienė ir jos duktė Teresė pakeitė pavardes, tad prie jų niekas nesikabinėjo. Blogiau buvo duktėrė Bronei. Ji netrukus tapo kunigo Albino Deltuvos šeimininke. Kunigas, kilęs iš Igliaukos, taip pat buvęs politinis kalinys. Areštuotas einantis kunigo tarnystę Leipalingyje. Grįžęs iš lagerio kuniavo Sudarge, Veisiejuose ir kitur. Ilgiausiai, 33 metus, klebonavo Sasnavoje. Ten 1999 m. mirė, ten ir palaidotas.

Gyvenant Sudarge pareigūnai Bronei Valaitytė buvo įsakę nešdintis iš Lietuvos, bet ji gimtinėje išsilika. Daabar gyvena Marijampolėje. Nuo pirmųjų Atgimimo dienų aktyviai dalyvauja Lietuvos gyvenime. Ją net stebina, kad tiek daug yra pasyvių, „atsargių“ žmonių, tarsi jie kažko bijotų. Galbūt nenuėjusios praeitin komunizmo šméklos.

Prisimindama pokario metus Bronei sakė: „Mirties nebijojo. Baisu buvo, kad nepaimtų gyvą. Gyvenimas savaip buvo idomus, nors kupinas pavoju, su tykančia kiekvienam žingsnje mirtimi. Vežiodavau partizanams iš Kauno vaiti, klijuodavau atsišaukimus ir agitacinius lapelius.“

Aleksandras JAKUBONIS

Naujos knygos

Nors mirksnį ties Lietuva miela...

“Tremties kelias jį vedė per Altajų, per Kosichos cukrinių rinkelių tarybinį ūki, buvusį už trijų kilometrų nuo Bajunovo stoties, iki Laptevų jūros. Tremtyje išliko tokis pat atidus kitiems, jautrus. Tas kelias vedė tik į vieną pusę. Juozas Gudjurgis užgeso 1942 m. lapkričio 10 d. Ten, tolumoje Šiaurėje, Janos upės pakrantėje, ledo kape liko išsekės kūnas.”

Ši išstrauka – apie tarpukario metų žurnalistą Juozą Gudjurgį, šiandien visuomenėi mažai žinomą. Apie J. Gudjurgį neseniai išleista Jono Voronavičiaus knyga “Nors mirksnį ties Lietuva miela”. Nepriklausomoje Lietuvoje J. Gudjurgis dirbo savaitraščio “Mūsų laikraš-

tis”, puoselėjusio tarp skaitytojų katalikiškumo, tautiškumo ir tolerancijos dailelius bei pelniusio skaitytojų simpatijas, redaktoriaus paduotoju.

J. Gudjurgis gimė 1903 m. lapkričio 16 d. Laborų kaime, Linkuvos valsč., Šiaulių apskriti. Studijuodamas Lietuvos universitete priklausė VDU studentų korporacijai “Justitia”, vėliau, bendradarbiaudamas spaudoje, pasirinko žurnalistiko karjerą. 1940 m. sovietams okupavus Lietuvą pirmą smūgi sudavė spaudai – atšaukti leidimai laikraščiams ir žurnalam leisti, vėliau suimti juose dirbę žurnalistai. Ankstyvą 1941 m.

birželio 14–osios rytą į Gudjurgių namus pasibeldė kariškiai ir seklys. Šeima buvo išrikiuota prie sienos, visi veidu atsukti į ją, kol perskaitytas “kaltinimas”. Po to ciniškai pareikšta, kad Juozas Gudjurgis suimamas, jo asmeniniai daiktai konfiskuojami. Į nedidelį lagaminėlį Juozas Gudjurgis pasiėmė penkias nosinaites, trejas kelnes, dvejus marškinius, dvi paklodes, rankšluostį, užvalkalą ir vieną porą kojinų.

Kaune suformuotas tremtinį ešelonas išdundėjo birželio 15–ąją. Įveikęs 4843 kilometrus, pasiekė Bijską. Prasidėjo kančių ir skausmo keliai. Apie žurnalistą gyvenimą

tremtyje, jo sutikus žmones – ši Jono Voronavičiaus knyga, gausiai iliustruota nuotraukomis, pajavairinta J. Gudjurgio asmeninė korespondencija, 1928–1940 m. publikacijų, skelbtų “Mūsų laikraštyje”, nuorodos. Perskaitę knygą “Nors mirksnį ties Lietuva miela” susipažinsite su Juozu Gudjurgiu ir jo skelbtomis idėjomis.

“Tremtinio” inf.

Tesinys.**Pradžia Nr. 9 (791)**

Štai kodėl Vokietija, sužinojusi, kur ištrėmė tautiečius, įvairiais būdais bandė juos išlaivinti. Tačiau nei jems, nei Afganistano basmačiams, palaikomieis radikalų anglų, nepavyko įgyvendinti savo sumanymo. Visgi kai kam pasiekė pereiti Pendžo upę ir tévynėje atsidurti anksčiau už kitus. Ypač aktyviai darbavosi ankstesni bolševikų priešai – basmačiai, bėjai, kazijai ir išanai. Tapę kolūkių pirmininkais – raišais ir apsiandraudę partiniai bilietais, jie vedė propagandą, ragino boikotuoti statybas, kelių tiesimą, laukų drenavimą, prekiavo narkotikais, kiršijo komunistinę Maskvos valdžią su vietiniais partiniai lyderiais, klastojo ataskaitas, kenkė įvairiais įmanomais ir neįmanomais būdais.

Neveltu Tadžikistano CK kompartijos pirmuosius sekretorius Maskva keitė, kaip pirštines. Tris kartus per visą respubliką ritosi partinių eilių švarinimo banga. Apie 20 kolūkių pirmininkų atsidūrė kaičiame, dar tiek pat buvo išvaryti iš partijos ir sušaudyti. Juos apkaltino dokumentų klastojimu. Surinkdami iš vieno hektaro po 18–20 centnerių medvilnės, pirmininkai tiek pat dar prirašydavo. Už tai jų švarkų atlapuose sušis davavo auksinės Darbo didvyrių žvaigždės. Tie prirašymai buvo praktikuojami ne tik Tadžikistane, bet visoje Vidurinėje Azijoje.

Šis 20 amžiaus spektaklis galėjo tėstis dar ilgai, bet įsimaišė KGB. Jos agentų aparatas Tadžikistane buvo padvigubintas. Laisvė ir darbas – didžiosios vertybės, aukštinančios žmogų, visuomet grūmėsi su prievara ir išnaudojimu, žeminanciu kiekvieną iš mūsų. Todėl trečiniai spėliojo, ką dar sumanė raudonieji budeliai, kokius planus rezga, norėdami pasityčioti iš nuskriaustų žmonių?

Bet ši kartą jie tremtinį nejudino. Nors i tremtinį gyvenvietes surengė kelis apsilankymus, lyg ekskursijas. Šeimyniškai pasidomėjo jų gyvenimu, ištarė keletą padrašinančių žodžių, kad jie savo darbu nusipelne daug geresnių gyvenimo sąlygų, bet paskui viską suvedė į seniai girdėtą frazę, jog šiandien dar visiems yra sunku, šalis tik keiliasi iš griuvėsių... geriau jau būtų visai nieko nesakę. Tą kartą jiems ne tremtiniai rūpėjo. Jiems buvo svarbiau suaudyti tuos, kurie ketino šią Azijos respubliką paversti islamo tvirtovę. Religiniai fanaticai galvojo, kad jokio pasipriešinimo nesutiks, jiems bus leista vykdyti savo misiją laisvai, jei įtikins vadžią pa-

klusti Alachui ir pradėti gyventi pagal šventojo rašto – Šariato kanonus. Naivūs žmonės, kurie tik po daugelio metų sužinos, kas yra metaliniai pančiai ir kam reikės melstis, prašyti užtarimo... Gyventojai, dauguma iš sostinės Stalinabado, susiskalde į dvi priešiskas stovyklas. Vieni bijojo žingsnį žengti iš savo namų, saugojo šeimas ir jų ramybę, kiti – pasidavė Alacho tarnams, ragino pasekti jų pavyzdžiu, padėkoti Aukščiausiam už pasibaigusį karą su vokiečiais ir pradėti kurti naują gyvenimą, tokį, kaip kitose Rytų šalyse – Irane, Pakistane ir Afganistane.

Tas musulmoniškas bruzdesys nebuvo platus masto, neišsiliejo į demonst-

bet ir rajonų partijos komitetų sekretoriai, kolūkių pirminkai, net brigadininkai ir dižiausiai tremtiniai priešai – komendantai. Ir kaip čia nepasidžiaugti, kad Dievulis pradėjo bausti tuos, kurie kankino ir skriaudė kitus! Gyvenimas dar sykį iš naujo privertė atrasti amžinas pasaulio tiesas – niekas nepamiršta, kad ir kiek laiko praeitų. Viskas sugrįžta bumerangu. „Mes vadovaujamės griežtai moksliainais paskaičiavimais, o paskaičiavimai rodo, kad per dvidešimt metų mes iš esmės sukursime komunistinę vienuomenę.“ Tai – iš TSKP XXII suvažiavimo medžiagos, iš 1961-aisiais paskelbtų „planų“. Ir tuo mus vertė tikėti, manė, kad mes už juos kvai-

kiekvienu dieną kilo vis aukščiau. Tiesa, ne visi jos, skaisčiai patekančios, sulaukė. Tuo metu kas antras žmogus, išvežtas į Tadžikistaną, buvo miręs. Pavyzdžiu, rašytojo Leono Levinskio šeimos né vieno neliko gyvo, iš Šplitu astuonių žmonių šeimos tik keturi liko gyvi, Vitolių šeimos – né vieno, Andrijaičių šeimos liko gyvi tik Jonas ir Marytė. Didelę netekti patyrė Machtų, Totorių, Kiliutaičių, Jungblūtų šeimos...

Bet apie netekti ir nemaloningu likimą pakalbėsim vėliau. Tuo metu tremtiniai tik ruošėsi grįžti į normalų, žmogišką gyvenimą, kūrė įvairius planus. Rodos, daugeliui tik dabar atsivérē akys – kiek prarasita, suniokota, išguita! Visose

Midas URBONAVIČIUS

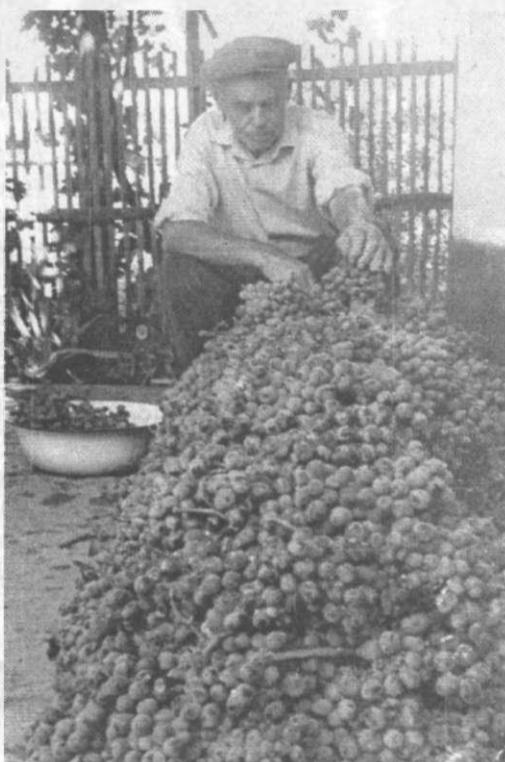
Medvilnės plantacijų belaisviai

racijas ir mitingus, bet kad jis įvyko, jau buvo ženklas, jog islamiškoji dvasininkija eina prieš sovietų režimą. Į Vachšo slėnį atvyko pastiprinimas – Kurgan Tiubės mieste įsikūrė motorizuotas pėstininkų pulkas. Pastiprinimo susilaukė ir tremtiniai – iš Rusijos gilumos į Vidurinę Aziją pradėjo vežti korėjiečius, bulgarus, torotorius.

Lietuviai tremtiniai vis dažniau būrėsi ir kalbėjo apie ateiti, svajojo, kaip jie bus reikalingi mūsų kraštui rytoj, kaip padės bristi iš ekonominio nuosmukio, kaip savo protu ir ryžtu atlapos vartus moksliui, kūrybai, neš patriotinę naštą.

Tai irgi buvo naivu, nes Lietuva, atsidūrusi po čekistų padu, tenkinosi jų ideologija. Aišku, ne visi ją palaikė, bet dauguma buvo „už šviesų komunistinį rytoj“. Ką gi galėjo padaryti, neturėdama Orakulo galios ir plieno nervų. Sukaustyta stipriais pančiais Lietuvėlė merdėjo svetimose rankose. Tiesa, buvo bandymų atlapotis spynų apkarstyti vartus, bet išlaivinti pasipriešinimo energijos neužteko. Būdama maža ir dar savųjų parduota, negalėjo ji ne tik ištremtiesiems padėti, bet ir pati sau. Taip jau buvo ne kartą – didelė jos dalis pakliuvi į gyvulinius vagonus ir atsidūrė Sibire ar kitose kraštuose.

Tuo tarpu Tadžikistane vyko nesuprantami dalykai. Stalinabade areštavo pusę vyriliausybės. Greitai nuteistųjų gretas papildė ne tik buvę ei-liniai partiniai darbuotojai,

Aleksandras Savokas galėjo didžiuotis vynuogių derliumi

lesni. Todėl, kad tokiomis nesąmonėmis patys netikėjo.

Gal Lietuvoje ne taip sparčiai augo pasipriešinimas meilui, bet Vidurinėje Azijoje jis tikrai jautėsi. Čia buvo stengiamasi atsikratyti svetimų žodžių ir minčių, realiai žiūrėti į gyvenimą. Budo tremtiniai vidinis pasipriešinimas tam melui, dauguma mūsų solidarizavosi su vietiniais gyventojais. Tai buvo tarpusavio santykų lūžis, momentas, griaunantis visą ligšiolinį supratimą – kas valdo mus ir kaip sujais elgtis. Mes ēmėme pavydži vieni iš kitų.

1953 m. kovą J. Stalino mirtis didelių pokyčių neatneše. Tremtiniai vis dar dirbo medvilnės plantacijose, gyveno molinėse lūšnose, registravosi komendantūrose ir kaip anksčiau badavo. Bet laisvės vėliau jau plazdeno, saulė

sferose. Išklibinti dorovės pagrindai.

Keli tremtiniai buvo pabėgę į Lietuvą, bet juos greitai pagavo ir vėl sugrąžino į Vachšo slėnį. Jų pasaikojimai, kas dabar vyksta tévynėje, priebloškė ne vieną. Pasirodo, Lietuva pati save naikino nuo tada, kai buvo pagirtas kaimynas, pakilęs prieš brolį, sūnus prieš tévą. Taip patys nutraukė ryšius su savo prieitiimi, užmiršo amžiaus kurtas doros ir meilės tiesas. Jauni pasigedo ir darbo, ir idealų, nuo pat mokyklos slenkscio buvo pratiniams prie baudžiaunko laisvės, poreikių gerovės. Par sidavėliai sovietų valdžiai nelaisve ēmė gąsdinti žmogų (nors jis ir taip nebuvos laisvas), nežinios baimė griovė ir skaidė jo sielą dalmis.

Sugriautas žmogus ēmė griauti ir pats, nes „suprato“: gyvenimo pagrindas – griosimas. Neatsargiausieji atsidūrė prie grėsminges ribos.

Ar mes tikrai tévynėje netekome ištikimų žmonių? Ar verta sugrąžti ten, kur tavęs niekas nelaukia? Ar nepasiūs kur nors vėl „persiauklėti“? Klausimų buvo šimtai, bet tremtiniai nusprendė – reikią likti savoje žemėje, tarp savų. Svarbiausia pajusti, kad sugrąžimas prie téviškės šaltinio ir šulinio svirties taip pat yra civilizacijos ženklas. O rusinamą Lietuvą būtinai reikėjo traukti į civilizaciją, iš pagrindų keiant ideologiją...

(Bus daugiau)

Vytauto Klykoliai

Dažnai Vytautas prisiminavo savuosius Klykolius ir mylimą Vadaksties upę. Kai mas jo prisiminimuose atrodė mieguistas ir ūkanotas. Tingiai rąžėsi pavargusi sau lė, visai neskubėdamas sklidytą apsupusiu debesų. Vadaksties upė stumė nuo savęs tirštą rūką ir lėtai rėžė nelygią vagą, meilai supdama netoliiese įsikūrusius Klykolius. Lėtai vingiuodama dūmojo, tarsi prisiminė kadaise čia stovėjusį dvarą ir augalotą jo savininką Igną Pilsudskį, 1778 metais pastačiusi koplyčią. Šiek tiek vėliau keturių kelių, vedusių į Laižuvą, Vegerius, Akmenę ir į buvusį dvarą, sankirtoje jaukiai įsikūrė mylimi Klykoliai. Lietuviai, latviai, žydai ir rusai – visi čia dariniai sutardami gyveno, augino vaikus... Šyptelėjo Vadakstis, tarsi išgirdo skambų mažųjų krykščiavimą, basų kojų teškenimą prie savo krantų; moterų, ižbridusiu skalauti skalbiniu, smagų juoką; vyrų, vėl ir vėl metančių plačius tinklus, tylą.

Vingiavo upę, rikiavo savo neklusnus vandenis, plukdė žuveles ir stebėjo, kaip auga Klykoliai. Atokiau, jaukiamė medžių pavėsyje, ramiai stovėjo miestelio puošmena – Šv. Mergelės Apsilankymo bažnyčia, pastatyta 1881 metais. Jauki medinė šventovė skleidė ramybę ir šilumą, apgaubiančią visą gyvenvietę, kurioje veikė vaistinė, pradinė mokykla. Joje dirbės mokytojas Justas Plevokas 1935 metais užrašė įdomių davinių: miestelyje tuomet gyveno 300 žmonių, gatvė buvo tokio ilgio: Bažnyčios gatvė – 100 metrų, Akmenės gatvė – 60 metrų, Laižuvos ir Vadaksties – po 70 metrų. Nu 1938 metų Klykoliuose sėkmingai dirbo sveikatos punktas, pasienio policija ir valstybės sienos perėjimo tarnyba.

Kai Klykolius siaubė ugnes – didelis gaisras kilo 1911 metais, o ypač pavojingas ugnes siautulys įsiliessė 1944 metais – Vadakstis nerimo, siūbavo, bandė slidžiai, permatomais vandens pirstais stvertis savo stačių krantų, liečius placių ir gausiai, kad tik išgelbėtų nors kelis ugnye skandinčius trobesius. Deja, nepajėgė išsiveržti iš krantų, tik sustingusi stebėjo skubančius žmones su vandens kibrais, girdėjo klyksmus ir raudas, žiūrėjo į ryškiai raudonų ugnies liežuvį atšvaitus savo vandenye.

(keliamą į 7 psl.)

Vytauto Klykoliai

(atkelta iš 6 psl.)

Girdėjo Vadakstis iš lūpų įlūpas keliausius vaizdingus pasakojimus apie Klykolį vardo kilmę. Buvo kalbama, kad kažkada, kai dar miestelyje nebuvavo bažnyčios, gyventojai melstis eidavę į kitame Vadaksties krante buvusią Priedulą. Upė bejokio poilsio plukdė ir plukdė pilnuteles valteles su maldininkais į kitą krantą. Ėmus plisti reforma-

nai. Tegu sprendžia tie, kurie kalbėti moka.

Vytautas braidė kažkada po šiuos vandenis, kurie malonai vilgė kojas, gaivino, truputį šiurpino vėsumą. Tada dar vaikiškomis pédu-témis matavo paupius, žvitriomis akimis, užvertęs galvą, ganė danguje susistūmuisius debesis.

Negailestingas likimas bloškė Vytautą į tolimą, ledi-

Vytautas nedrīso palikti namais tapusio nediduko kambarelė mediniame namelyje Bodaibe

cijai, Priedulos dvaro savininkas užsimojo prievara išvaryti katalikus, melsdavusius ir dieną, ir naktį. Visi sutartinai maldavo neuždaryti bažnyčios. Išvarymo metu buvęs didelis klyksmas, sudrebinęs visas apylinkes. Susigūzė tada ir Vadakstis, tarsi tekėti nustojo, paniuro nuo tokio žmonių piktumo.

Kita sakmė bylojo apie Vadaksties svetingas lankas, joje jaukiai sutūpusius ir perėti susiruošusius skardžiabalsių, be paliovos klykaujančių pempią būrius...

Nebyli upė nepasakys darbar, kur tiesa, o kur – prama-

niu alsavimu garuojančių šaltą kraštą, kai netekė tėvo mai-tintojo su mama, močiute, dvieim seserimis ir broliu paliko namus. Ne savo noru išėjo, be teismo ištremti buvo. Gyveno iš pradžių Suetichoje, vėliau, po metų, – Kosoj Brodo gyvenvietėje. Badavo, šalo, gynësi nuo negailestingų utelių ir blakių antpuolių. Kančia nuolat slankiojo iš paskos. Vėliau nenoriai priėmė Ai-gašeto tarybinis ūkis. Tada Vytautas ėmësi ganiavos, medžių kirtimo, pjovimo darbų. Rankos negijo nuo pūslų ir aštrių rakščių, kūnas kenté ir nebyliai, sunkiai

alsuodamas maldavo poilsio.

1958 m. grįžo į Lietuvą. Mylimas kraštas priėmė nesvetin-gai. Darbo nebuvo. Visur per-sekojo tremtinio žymė. Atsi-sveikino ir paskubom išvyko atgal. Manė – sugriū. Rinko ir kaupė retus artimujų laiškus. Prieš idėdamas į stalčių dar ilgai glamžė neklusniais, nuo darbų pavargusiais pirštais, delnu lygino sulenkimus, glaudė tarsi brangiausių turtą.

Artimieji nuolat kvietė grįžti, iškinėjo padėsiantys. Vytautas nedrīso palikti namais tapusio nediduko kambarelė mediniame namelyje spalvotomis langinėmis, Bodaibo miestelyje. Nors nežibėjo prabanga jo būstas, tačiau viskas čia atrodė miela ir sava: laikrodis ant sienos, nak-tinis prabylantis nebyliais dūžiai, patogus stalas, siaurutė lova, kelios medinės kėdės.

Todėl ir liko ten, kur savo vandenis plukdo Vitimo ir Bodaibo upės. Dažnai žiūrėjo į jų santakoje gimstančią galingą tėkmę, gal ji jam pri-minė Klykolį Vadakstį, tą vaikiškomis akimis regėtą, tokią artimą ir gaivią. Gérė šiuos prisiminimus visa esybe, kvėpavo giliai ir sodriai, dėliojo prisiminimų nuotrupas savyje tarsi brangų, neįkainojamą palikimą... Netikėtai užgeso mažame savo kambarėlyje 2007 metų gruodžio 17-aą, taip ir nesusitikęs su artimaisiais.

Kiek daug žmonių, išbars-tytų po pasaulį. Kiek daug likimų, sulaužytų, išrautų iš myli-mo krašto. Nepamirškime jų. Tai mūsų broliai, seserys, tė-vai, dėdės, tetos... Jie mūsų – visada gyvi ir laukiami čia, laisvoje Lietuvoje.

R. BERNOTIENĖ

Skelbimai

Liepos 12 d. 11 val. Didžiosios Kovos apygardos Mūšios partizanų parke įvyks kasmetinė partizanų šventė. Šv. Mišias už Lietuvą aukos Panėvėžio vyskupas Jonas Kauneckas. Giedos Anykščių, Panėvėžio ir Ukmergės šaulių ir buvusių politiinių kalinių bei tremtiniių jungtinis choras. Bus skaitomi pranešimai: „Politiko žvilgsnis į šiandienos Lietuvą“ – euro-parlamentaras prof. V. Landsbergis, „Istoriko žvilgsnis“ – prof. A. Tyla, „Visuomenininko žvilgsnis“ – Seimo narys, Lietuvos Sajūdžio pirmininkas R. Kupčinskas. Lietuvos kariuomenė pradžiugins orkestro akordais, kareiviška koše ir arba-ta. Šventė vyks be alkoholinių gérinių.

Kasmetinė partizanų šventė – tai puiki proga susitikti, paklausyti tautos vadų žodžių, pasidalinti mintimis ir atnaujinti priesaiką kovoti iki pergalės.

Liepos 19 d. (šeštadienį) Kelmės r. Tytuvėnų mstl. įvyks Krasnojarsko kr. Užūro r. buvusių tremtiniių susitikimas. **11 val. šv.** Mišios Tytuvėnų bažnyčioje. Po šv. Mišių susi-rinksime pabendrauti, vaišinsimės atsivežtomis vaišėmis. Teirautis tel. (8 427) 55 331.

SL289

Redaktorė - Jolita Navickienė

Redakcija: Aušra Šuopytė,

Dalia Maciukevičienė,

Vesta Milerienė

Tremtinys

Užjauciamė

Mielas Feliksai Mažeiki,

Tau likimas lémė vargti sunkias partizano dienas, gi-nant mus nuo okupanto, ne-žmoniškų kančių ir pažemi-nimų lagerių metus, buvo draudžiamas gyventi Tévyné-je. Netekai žmonos. Štai dar vienas skausmo smūgis – ne-béra sūnaus Vytauto. Tokia Dievo valia. Nuoširdžiai lin-kime – bük toks pat tvirtas ir nepalaužiamas. Liūdime kartu su Tavimi. Užjauciamė Ta-ve, sūnaus Vytauto šeimą, artimuosis.

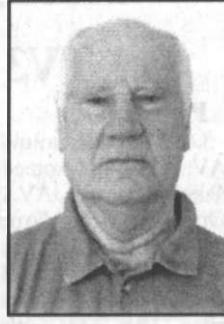
LPKTS Rokiškio filialas

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214 Indeksas 0117. El. paštas: tremtinys@erdves.lt , LPKTS puslapis interne: http://www.lpkts.lt Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440,NR.LT18 70440600 0425 8365. Spausdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai Ofsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3590. Užs. Nr.

ILSÉKITĖS RAMYBĖJE

Vincas Domarkas

1926–2008

Gimė Skuodo r. Ledžių k. ūkininkų šeimoje. 1948 m. visa šeima buvo ištremta į Irkutsko sr. Bodaibo rajoną. Sunkiai dirbo aukso kasykloje. Tremtyje susitiko su tokio pat likimo drauge Petruite ir susitukė, sulaukė sūnaus. Į Lietuvą grįžo 1958 m. Po ilgų klojonių savo šalyje apsigyveno Kuršėnuose. Baignė Joniškėlio žemės ūkio technikumą ir įgijo agronomo specialybę.

Palaidotas naujosiose Kuršėnų kapinėse. Nuoširdžiai užjauciamė šeimą ir artimuosis.

LPKTS Kuršėnų filialas

Antanas Narutavičius

1930–2008

Gimė Padvaiskio k., Šiaulių r., ūkininkų šeimoje. Augino tris dukteris. Antanas buvo nuoširdaus būdo, mėgo mu-ziką, dainas. 1945 m. visa šeima buvo ištremta į Komiją. Dirbo sunkius miško paruošimo darbus. Būdamas tremtyje susipažino su likimo drauge Danute, vedė, sulaukė dvių dukterų. 1962 m. grįžo į Lietuvą. Apsigyveno prie Kuršėnų, Micaičių kaime. Antanas buvo aktyvus LPKTS Kuršėnų filialo narys.

Palaidotas Kuršėnų Micaičių kapinėse. Nuoširdžiai užjauciamė šeimą.

LPKTS Kuršėnų filialas

Jurgis Kęstutis Vileniškis

1939–2008

Gintarėlis. Motinai pasisekė persikelti į Jakutską ir įsidarbiinti ligoninėje. Po 15 m. tremties Jurgis vienas slapta grįžo į Lietuvą. Giminių padedamas įstojo į Kauno aukštėsnių technikos mokyklą. Tapo aeroklubo nariu. 1957 m. pirmą kartą pakilo su sklandytuvu. Po dvejų metų, sulaukęs mamos, išvyko į Odesą. Ten įgijo uosto ir civilinės statybos inžinieriaus profesiją. Dirbo Klaipėdos uoste, vėliau Klaipėdos politechnikume dėstė sta-tybos technologiją. Jurgis dalyvavo Klaipėdos aeroklubo veikloje, buvo sklandymo sporto meistras. Nuo pat pirmųjų Atgiimimo dienų dalyvavo Sajūdyje. Ne vieną kadenciją buvo ren-kamas Klaipėdos tarybos nariu. Jurgis – vienas iš pirmųjų LPKTS Klaipėdos filialo narių.

Palaidotas Kauno Petrašiūnų kapinėse.

Nuoširdžiai užjauciamė artimuosis ir visus jų pažinojusiuosius.

LPKTS Klaipėdos filialas

Liepos 6 d. (sekmadienį) Kaune minėsime Valstybės die-ną. **10 val. šv.** Mišios Kauno Mykolo Arkangelo (Įgulos) bažnyčioje; **12 val.** Valstybės dienos minėjimas Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje; **13.30 val.** koncertas „Karalių žemė“ Istorinės LR prezidentūros kiemelyje, gros Kauno pučiamųjų instrumentų orkestras „Ąžuolynas“; **20 val.** Operetės vakaras „Operetė Kauno pilyje“; **20.30 val.** Lietuvai pagražinti draugijos tautos vienijimo sąšauka „Piliakalnių šviesa“ Kauno Santakoje prie aukuro, dalyvaus folkloro ansamblis „Žaisa“, Lietuvos šaulių sąjungos Kauno aps. Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės vyru vokalinis ansamblis „Trimitas“.

Kviečiu Askizo avių tarybinio ūkio fermos Nr. 2 buvusius tremtinius susitikti Ariogaloje, tradiciniame sąskrydyje „Su Lietuva širdy“, prie Krasnojarsko krašto tremtiniių. Teirautis tel. (8 37) 706 919, Jonas Akucevičius.